

ekonomiky. Obchodníci se mohou mezi sebou handrkovat a na důvěře v mezinárodní trhy to nic nezmění; když se však handrkují vlády, pak tím účinně přiživují plameny antagonismu mezi národy.

Tento krátký přehled našich dosavadních zkušeností dostatečně jasně ukazuje skutečnou povahu federální regulace a její rychlý postup. Můžeme poukázat na další způsoby, jimiž se naše sociální a ekonomické prostředí dostává pod státní kontrolu. Zmíněné příklady snad ale stačí pro ilustraci vnitřní povahy vládních reglementací, státního řízení, regulace sociálního a hospodářského života. Jasně ukazují, že hrozí zřetelný posun od amerického konceptu lidských práv k sociální filosofii činící z člověka pouhého podřízeného státu. Pokud by takový proces měl pokračovat, pak by to znamenalo nesmírné nebezpečí pro samotnou svobodu.

Nacistická hospodářská filozofie

OTTO DITRICH. *Economic Thinking in the Third Reich*. Speech of the Reich Press Chief in Essen, 28. 1. 1936. Otištěno v SCHRAEPLER. *Quellen*. S. 174-176. (Ed. Tr.)

Převzato z: POLLARD S., HOLMES C., *The End of the Old Europe. Documents of European Economic History vol. III.*, London: Edward Arnold, 1973, s. 461-463

„Společný zájem před soukromým zájmem“

Hospodářská oblast aplikace tohoto principu není tzv. ekonomika, řídící se vlastními zákony a stojící nad nebo mimo národ, ale je to hospodářství v pojetí národního hospodářského organismu, kterému všichni jeho členové mají sloužit ku prospěchu, stejně jako právě on slouží ku prospěchu všem svým členům. Základní buňkou, ze kterých se národní hospodářství sestává, je pracovní komunita, ve které jsou si všichni, ti schopní i méně schopní, vědomi, že jsou na sobě závislí, a ve které všichni chápou svoji práci jako službu národnímu společenství, jež je podporuje a drží pohromadě.

Musíme jednou provždy vymýtit chybný názor, že hledání soukromých důchodů je v protikladu k hledání společného zájmu, jak je vyžadován národním socialismem, a že může být nepříznivě ovlivněno ve své přirozené a úspěšné činnosti.

My, nacionální socialisté, nejsme tak blázniví, abychom omezovali zdravou osobní honbu za úspěchem, a tím i nejsilnější motor lidského ekonomického jednání. Na druhé straně, právě když nacionální socialismus používá veškeré prostředky, aby rozvíjel osobnost člověka v rámci komunity, a snaží se, aby tato byla pro komunitu prospěšná, totéž vyžaduje i v rámci svého hospodářství, osobní úspěch je nejvýznamnější a nenahraditelnou hybnou silou. Víme, že je to nejdůležitější nositel hospodářského pokroku a nepostradatelná podmínka naší civilizace. ...

Myšlenka společného zájmu má ten samý význam pro méně schopného a dělníka jako má pro více schopného a zaměstnavatele... (ale) povinnost není hybatelem světových dějin. Je velice těžké přesvědčit člověka, který například pracuje den co den ve špíně a potu v uhelném dole, těmito dobře míněnými, avšak nepostačujícími argumenty, o jeho hospodářském, společností prospěšném poslání. Fakticky to vypadá zcela jinak. Nakonec člověk žije, aby hledal štěstí a ne aby plnil své povinnosti. V každém případě je to tak, jak si to lidé představují. Dokonce i ten nejobyčejnější nádeník chce něčeho v životě dosáhnout. A je to jeho naděje ve vlastní zlepšování pro jeho samotného a jeho děti a víra v možnost dosažení něčeho, co umožní mnoha jiným odvádět svou těžkou práci lehčím způsobem. Považovat za jejich cíl v životě pouze naplňování jejich povinností bez uspokojení z jejich osobního snažení, je tlacháním prostoduchých moralistů nebo antisocialistických kapitalistických jedinců, kteří počítají s jednoduchostí jejich spoluobčanů. ...

Koncepce společného zájmu nacionálního socialismu není teoretickou frází nebo prázdnou myšlenkou, žádným levným sloganem, naproti tomu, poprvé dává smysl pojmu socialismus.

Náš socialismus není bezduchou utopií, ale přirozeným a plnokrevným životem.

Je to socialismus připravenosti pomáhat nejchudším z chudých a socialismus úspěchu pro všechny, kteří pracují.

Neslibuje věčnou blaženost, nepředstírá před dělníky žádné neuskutečnitelné iluze, které jim ve skutečnosti pouze přinesou ještě větší a horší bídu. Nekáže pošetilou doktrínu, nezakládající se na realitě, o rovnosti lidí a rovnosti jejich potřeb vůči světským statkům, ale navrácí jistotu těm, kteří touží po velkém národu, kterého budou součástí v dobrém i ve zlém a v kterém může každý přispívat podle svých možností a schopností. Je ochoten garantovat všem svým jedincům v národě jediný rovnocenný ekonomický nárok a tím je právo na práci.

Pouze toto je pravda, protože pouze toto je možné, socialismus pečuje o to, aby podmínky pro zlepšování sebe sama pro každého člena společnosti byly stejné, protože povaha, schopnost a úspěch jsou jedinými měřítky zlepšení se. ...

Neměly by se podceňovat hluboké duchovní efekty, významná morální síla a široký praktický význam těchto příležitostí, jež přináší širokým masám pracujících občanů. Představili jsme německému národu hospodářský a společenský řád, ve kterém se každý občan, ať už je kýmkoli nebo přichází-li odkudkoli, může dosáhnout až na nejvyšší pozice v hospodářství a státě, pokud pro to má sílu, ochotu a schopnost!

Cíle čtyřletého plánu

Tajné memorandum A. Hitlera ze srpna 1936. V předkládaném dokumentu jsou zcela vypuštěny části politického charakteru, dokazující nevyhnutelnost války s Ruskem, tj. útok na Rusko, je u. Otištěno v: MICHAELIS and SCHRAEPLER, *Ursachen und Folgen*, vol. X, s. 536-542. (Ed. Tr.)

Převzato z: POLLARD S., HOLMES C., *The End of the Old Europe. Documents of European Economic History vol. III.*, London: Edward Arnold, 1973, s. 490-494

... Hospodářské postavení Německa načrtnuté velmi stručně, v hlavních bodech, je následující:

1. Jsme přelidnění a nemůžeme sami sebe vlastními silami uživit.
2. Jestliže náš národ má 6 nebo 7 milionů nezaměstnaných, zásoba potravin kvůli absenci kupní síly těchto lidí vypadá příznivěji. Samozřejmě je rozdíl, zda má 6 milionů lidí měsíčně na útratu 40 nebo 100 marek. Nemělo by se zapomínat, že zde uvažujeme o třetině pracujících populace, tj. přepočtené na celkovou (závislou) populaci; díky nacionálně-socialistické hospodářské politice se téměř 28 milionům lidí zvýšil jejich dřívější životní standard z průměru okolo 50 marek měsíčně na minimálně 100-120 marek měsíčně. To znamená pochopitelný a větší tlak na zásoby potravin.
3. Pokud by nedošlo k tomuto zvýšení zaměstnanosti, pak by kvůli nedostatečné výživě naše politické orgány ztratili důvěru velké části obyvatelstva. Proto je tedy, i přes problematickou potravinovou situaci, nejvyšším cílem naší hospodářské politiky zajistit předpoklady pro normální spotřebu, které budou vytvořeny zapojením všech Němců do hospodářského procesu.
4. Co se týče této spotřeby skládající se ze zboží denního užívání, ta může být do značné míry uspokojena zvýšením produkce. Sníží-li se ovšem zásoba potravin, nebude možné ji